

**ქვეყნის ენერგეტიკის დარგში წარმოშობილი ახალი საფრთხეები,
მათი გაანალიზება და უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად საჭირო
ღონისძიებების დასახვა**

ავტორები: ნუგზარ უფლისაშვილი

ქვეყნის ენერგეტიკის დარგში წარმოშობილი ახალი საფრთხეები, მათი განაღობება და უსაფრთხოების უზრუნველსაყოფად საჭირო ღონისძიებების დასახვა

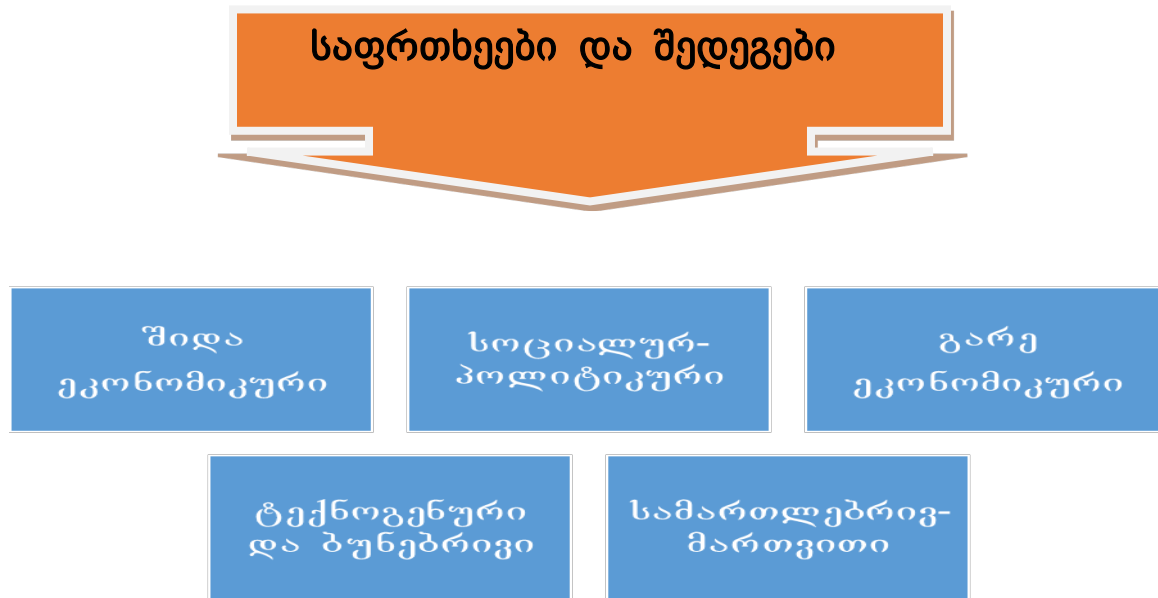
ავტორები: ნუგზარ უფლისაშვილი

ენერგეტიკული უსაფრთხოების ხიფათებს მიეკუთვნებიან ისეთი ხანმოკლე ან გრძელვადიანი მოვლენები, რომლებსაც შეუძლიათ მოახდინონ ენერგოკომპლექსის დესტაბილიზაცია, შეზღუდონ ან მოშალონ ენერგომომარაგება, გამოიწვიონ ავარიები ან სხვა ნეგატიური შედეგები ენერგეტიკაში, ეკონომიკაში და საზოგადოებაში. ამათგან, როგორც გაზრდილი ხიფათების მატარებლები, უმნიშვნელოვანესად ისახება:

- ქვეყნის ენერგეტიკული სისტემების ფუნქციონალური თვისებები;
- ენერგეტიკული ინტერესების დაცულობა შიდა და გარე საფრთხეებისაგან.

თუ პირველი მიმართულების უზრუნველყოფა ხორციელდება ტექნიკური რეგლამენტებით და წესებით, მეორე რეგულირდება სახელმწიფოს მხრიდან სათანადო ქმედებებით.

პირობითად საფრთხეები დაყოფილია ჯგუფებად: შიდა და გარე ეკონომიკური, სოციალურ-პოლიტიკური, გარე პოლიტიკური, ტექნოგენური და ბუნებრივი და სამართლებრივ-მართვითი საფრთხეები. ყველა ამ ჯგუფებს პირდაპირი კავშირი აქვთ საქართველოს ენერგეტიკასთან.

უკანასკნელი ორი წლის მანძილზე განვითარებული მოვლენები: კლიმატის გლობალური დათბობით გამოწვეული ცვლილებები, პანდემია და განსაკუთრებით რეგიონის არასტაბილური პოლიტიკური მდგომარეობა, მოითხოვს ენერგეტიკაში არსებული რისკების დაუყოვნებლივ გადახედვას, ახლებურად შეფასებას და

შესაბამისი უწყებების მხრიდან სათანადო ინსტრუქციებში განერას, რათა საგანგებო სიტუაციების წარმოქმნის შემთხვევაში მოხდეს დაუყოვნებლივ მოქმედება.

ეკონომიკური საფრთხეები

	საფრთხეები	შედეგები
1	<p>ა) საინვესტიციო რესურსების მწვავე დეფიციტი;</p> <p>ბ) საპროექტო, სამშენებლო-სამონ-ტაჟო და სარეკონსტრუქციო სამუშაოების არასაკმარისი ფინანსირება</p>	<p>ა) მონყობილობების ფიზიკური და მორალური ცვეთა, მისი მწყობრიდან გამოსვლა ან შემდგომი ექსპლუატაციის გაგრძელების გაზრდილი რისკი;</p> <p>ბ) ახალი სიმძლავრეების შეყვანის ჩამორჩენა, მოთხოვნის წინსწრებითი ზრდა, რეზერვების შემცირება;</p> <p>გ) დანადგარების ავარიულობის ზრდა, მომხმარებლისათვის ენერჯის მიუწოდებლობა (მათ შორის განსაკუთრებით საპასუხისმგებლობებზე)</p> <p>დ) საავარიო-აღდგენითი და სარემონტო სამუშაოების მზარდი მოცულობები;</p> <p>ე) გარე მომწოდებლებისაგან მიღებული ენერგორესურსების გაზრდილი მოხმარება;</p> <p>ვ) ავარიებით გამოწვეული, არაოპტიმალური გადაწყვეტილებების რიცხვის ზრდა.</p>
2	სათბობ-ენერგეტიკული რესურსების არაეკონომიური გამოყენება	ენერგეტიკული რესურსების და მათ შესაძენად ფინანსური სახსრების გადახარჯვა.
3	არაეფექტური სატარიფო პოლიტიკის, შრომის დაბალი ნაყოფიერების და ბუნებრივი რესურსის არაეფექტური გამოყენების გამო, სათბობ-ენერგეტიკულ რესურსებზე ფასების დისპროპორცია	წარმოებაში და საბაზრო ურთიერთობებში დაბალი კონკურენცია. ენერგორესურსების არასრულად მიღება, სათბობის სხვა სახეებზე გადასვლის აუცილებლობა, საწარმოო ეფექტის შემცირება, პროდუქციაზე ფასების ზრდა, ინფლაცია.
4.	სამეურნეო კავშირების სისუსტე	რესურსების მონოდების არასაკმარისობა, დაბალი ხარისხი და ვადების დარღვევა.
5.	მონოდებულ ენერგორესურსებზე დავალიანების ზრდა.	ფინანსური ჯაჭვური დესტაბილიზაცია: ხელ-ფასების გაუცემლობა, საგადასახადო გადახ-

	დების და საბიუჯეტო დავალიანების ზრდა, მომატებული სოციალური დაძაბულობა
--	---

ტექნოგენური საფრთხეები

	საფრთხეები	შედეგები
1	მონყობილობის დაბალი ტექნიკური დონე, მისი ცვეთის მაღალი ხარისხი, ექსპლუატაციის, სამშენებლო-სამონტაჟო და სარემონტო სამუშაოების უკმარისობა.	<p>ა) ავარიების და ტექნოლოგიური დარღვევების რაოდენობის და მოცულობების ზრდა, მომატებული სარემონტო დანახარჯები;</p> <p>ბ) მიუწოდებელი ენერგორესურსების, ავარიებით და ტექნოლოგიური დარღვევებით გამოწვეული ეკონომიკური უარყოფითი შედეგების რაოდენობის და მოცულობის ზრდა;</p> <p>გ) გარემოს გაზრდილი დაბინძურება;</p> <p>დ) ადამიანების სიცოცხლისათვის მომატებული საფრთხეები.</p>
2	სამრეწველო ძალების არარაციო-ნალური განთავსება, მომატებული რისკის მქონე წარმოებების ერთ ადგილას კონცენტრირება.	<p>ა) არაენერგეტიკული ავარიების შედეგებით გამოწვეული ზარალის მომატება;</p> <p>ბ) კასკადური ავარიების რიცხვის ზრდა;</p> <p>გ) ავარიებით გამოწვეული, არაოპტიმალური გადაწყვეტილებების რიცხვის ზრდა.</p>
3	სისტემათაშორისო (სხვა ქვეყნებთან) ან მაგისტრალური (მაგ. ევსიმიერეთი~) ხაზების დაზიანება	<p>ა) მომხმარებლებისათვის (მ.შ. 1-ლი კატ.) ელექტროენერჯის მიწოდების შეფერხება;</p> <p>ბ) მომხმარებლების ხშირი გამორთვები</p>
4.	მაგისტრალური გაზსადენების დაზიანება (დაბალი ტემპერატურების პერიოდში)	<p>ა) თბოელექტროსადგურებში ელექტროენერჯის წარმოების შემცირება და მომხმარებლის მარაოისებული გამორთვა;</p> <p>ბ) დაბალი ხარისხის სათბობის გამოყენება.</p>
5.	მაგისტრალური შიდა გაზსადენების დაზიანება	<p>ა) ელექტროენერჯის მოხმარების ზრდა;</p> <p>ბ) მოსახლეობის შეშით გათბობაზე გადასვლა</p>
6.	სათბობ-ენერგეტიკული კომპლექსის ტექნიკური უსაფრთხოების დაქვეითება.	რესურსამონწერული ენერგეტიკული მონყობილობა-დანადგარების ზვავისებურად გამოსვლა მწყობრიდან (ძირითადად ელექტრო-საქსელო სექტორი).
7.	ეკოლოგ. უსაფრთხ. დაქვეითება	გამონაბოლქვების და დაბინძურების ზრდა

8.	სტიქიური მოვლენები: წყალდი- ლობები, ზვავები, ქარიშხალი.	ა) დანადგარების ავარიულობის ზრდა; ბ) მიუნოდებლობის მოცულობის ზრდა.
----	--	---

სამართლებრივ-მართვითი საფრთხეები.

	საფრთხეები	შედეგები
1	ენერგეტიკული პოლიტიკის და კანონმდებლობ. არაეფექტურობა	ეკონომიკური შედეგები პ.1-ის მიხედვით
2.	ენერგოდაზოგვის დაბალი დონე	ენერგორესურსების და სახსრების გადახარჯვა
3	ბუნებრივი მონოპოლიების დაბა- ლი სამართლებრ. რეგულირება	ენერგეტიკული ბაზრის მონოპოლიზირება, ბიზნესის კრიმინალიზაცია.
4.	ენერგეტიკული ბაზრის მონოპოლიზირება, ბიზნესის კრიმინალიზაცია.	ენერგომომარაგებელი კომპანიის დაკნინებული მენეჯმენტი.

სოციალურ-პოლიტიკური საფრთხეები.

	საფრთხეები	შედეგები
1	სათბობ-ენერგეტიკული კომპლექ- სის საწარმოებში შრომითი კონ- ფლიქტები	ენერჯის მიწოდების შეზღუდვები
2.	საზოგადოებრივი მოძრაობების ანტიენერგეტიკული ქმედებები	ენერგეტიკის განვითარების პროექტების განხორციელების დაბლოკვა.
3	რეგიონალური პოლიტიკური კონ- ფლიქტები, სათბობ-ენერგეტიკუ- ლი კომპლექსის ობიექტებზე თან ხვედრი დივერსიულ-ტერორის- ტული აქტებით	დანადგარების დაზიანებები, ენერჯის მიწოდების შეზღუდვები.
4.	რეგიონალური ხელისუფლების ორგანოების არასამართლებრივი ქმედებები, ენერგეტიკული ბაზრ- ის თავისუფლების შეზღუდვები	ა) არსებული ინვესტიციების გაყინვა, ახ- ლების შემოტანის შეჩერება; ბ) ტარიფების ზრდა; გ) ენერგეტიკის განვითარების შეჩერება.